

نقش تاکسی بی‌سیم بانوان بر احساس امنیت زنان تهرانی

هاجر جمالی^۱ و دکتر فریبا شایگان^۲

تاریخ دریافت: ۱۳۸۹/۰۷/۲۵
تاریخ اصلاح: ۱۳۸۹/۰۹/۲۵
تاریخ پذیرش: ۱۳۸۹/۱۰/۱۲

چکیده

زمینه و هدف: احساس امنیت یکی از نیازهای اساسی انسان‌ها برای زندگی اجتماعی است. اقدامات زیادی وجود دارد که می‌توانند در امر ایجاد احساس امنیت در جامعه تأثیرگذار باشند از جمله آن‌ها عملکرد سازمان‌هایی است که خدمات عمومی را به مردم ارائه می‌کنند. هدف این پژوهش بررسی یکی از اقدامات همین سازمان‌های اجتماعی یعنی شرکت تاکسیرانی تهران در راه اندازی تاکسی بی‌سیم بانوان (با راننده زن و فقط برای ارائه خدمات به زنان) تدوین گردید و سؤال اصلی آن در خصوص عملکرد تاکسی بی‌سیم بانوان بر احساس امنیت زنان است.

روش: روش پژوهش پیمایشی است. جامعه آماری از میان رانندگان تاکسی بی‌سیم زنان تهران بوده که ۱۵۰ نفر از آنان به صورت تصادفی در سال ۱۳۸۷ انتخاب شده بودند؛ با تکمیل کردن ۷۲ پرسشنامه محقق ساخته ($\alpha = 0.82$) توسط مسافران این تاکسی‌ها اطلاعات جمع‌آوری گردید. **یافته‌ها:** نتایج نشان داد که تاکسی بی‌سیم بانوان نقش موثری در افزایش احساس امنیت مالی، جانی و عاطفی زنان مسافر این تاکسی‌ها داشته و ۸۰٪ پاسخگویان ترجیح می‌دهند از این تاکسی‌ها استفاده کنند. نتیجه‌گیری: همچنین ۹۶٪ پاسخگویان در این تاکسی‌ها احساس امنیت و آرامش دارند و ۷۸٪ نیز از عملکرد رانندگان زن این تاکسی‌ها به میزان زیادی راضی هستند.

کلیدواژه:

احساس امنیت *Feeling of security*، امنیت زنان *Women's security*، تاکسی بانوان *Female taxi*، خدمات تاکسی‌رانی زنان تهران *Tehran's Women Taxi Service*، تهران *Tehran*، تاکسی بی‌سیم بانوان *Women wireless taxi*.

□ استناد: جمالی، هاجر؛ شایگان، فریبا (۱۳۹۰، بهار). نقش تاکسی بی‌سیم بانوان بر احساس امنیت زنان تهرانی. *فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی*، ۶(۱)، ۹۵-۱۱۴.

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه علوم انتظامی (نویسنده مسئول)

۲. استادیار گروه علوم اجتماعی دانشگاه علوم انتظامی

مقدمه

از گذشته‌های دور تاکنون انسان‌ها همواره در طول زندگی اجتماعی خویش در پی تحقق این آرزو بوده‌اند که تمامی افراد جامعه، حریم خویش را از هر گونه تعرض و تهدیدی، آزاد، رها و ایمن حس کنند و بتوانند در سایه امنیت به سوی کمال و تعالی پیش روند زیرا بدون امنیت در هیچ جامعه‌ای امکان رشد، ترقی و نیز شکوفایی استعدادها وجود ندارد. اهمیت امنیت تا جایی است که امیرالمؤمنین علی (ع) آن را به مثابه گواراترین نعمت، مایه رفاه زندگی و یکی از اهداف ذاتی و مأموریت‌های اساسی حکومت اسلامی دانسته است (واثقی، ۱۳۸۰، ص ۴۳).

بدون وجود امنیت، امکان توسعه در هیچ زمینه‌ای وجود نخواهد داشت. در واقع زمانی استعدادهای متنوع و متکثر افراد جامعه می‌تواند به فعلیت برسد که امنیت در آن جامعه وجود داشته باشد. انسان ایمن، سرشار از انگیزه است و برای هرگونه پیشرفت به ویژه کمال‌جویی، مستعد و مهیا می‌باشد (رجبی‌پور، ۱۳۸۴، ص ۹۱). اگرچه امنیت در زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها نقشی مهم و کلیدی ایفا می‌کند و فقدان آن و یا اختلال در آن پیامدها و بازتاب‌های نگران‌کننده و خطرناکی به دنبال دارد، لکن احساس ناامنی از خود ناامنی بدتر است. احساس ناامنی ممکن است در درازمدت اثرات نامطلوبی بر کیفیت زندگی و بهره‌وری اقتصادی و اجتماعی افراد داشته باشد.

ترس از ناامنی می‌تواند تأثیرات روان‌شناختی گسترده‌ای شامل اضطراب، بی‌اعتمادی، احساس بیگانگی، انزوا و عدم رضایت از زندگی ایجاد کند. طبیعی است که همه گروه‌ها به یک میزان از ناامنی حاکم بر جامعه آسیب نمی‌بینند، بلکه گروه‌هایی خاص از جمله زنان و کودکان به سبب دارا بودن ویژگی‌های خاص آسیب‌پذیرتر هستند (حسنوند، ۱۳۸۸، ص ۲۷).

زنان نیمی از افراد جامعه را تشکیل می‌دهند و در حقیقت قسمت بزرگی از نیروی کار و فعال اجتماع به شمار می‌آیند، بنابراین ایجاد شرایطی که بتوانند در آن به راحتی فعالیت نموده و در آن احساس امنیت نمایند ضروری است. آنچه که این ضرورت را دوچندان می‌کند این است که عدم احساس امنیت زنان در واقع به مفهوم تهدید ارزش نقش مادری، همسری و گاهی سرپرستی یک خانواده است و مصون ماندن از هر آسیب و تجاوزی که زن و حریم زنان را از لحاظ جسمی و روحی تهدید کند متعاقباً به نسل‌های بعدی منتقل خواهد شد.

به همین دلیل باید سعی شود عواملی که در جهت افزایش احساس امنیت زنان برای حضور بیشتر و فعال‌تر در جامعه تأثیرگذار هستند شناسایی و تقویت شوند. چند سالی است که بخشی از جمعیت زنان کشور ما به عرصه حمل و نقل عمومی وارد شده و با راه‌اندازی سامانه تاکسی بی‌سیم بانوان در شهرهای

تهران، اصفهان، قم و چند شهر دیگر، علاوه بر توجه به نقش ارزنده زنان در چرخه اقتصادی خانواده و جامعه و ایجاد فرصت‌های برابر در عرصه فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی، زمینه‌ای ایمن و مناسب را برای زنان فراهم کرده است تا از این راه بتوانند در کنار مردان، هدایت بخشی از سامانه حمل و نقل شهری را بر عهده گیرند.

مهم‌تر اینکه وجود این نوع تاکسی‌ها (بی‌سیم بانوان) می‌تواند نقش موثر و بسزایی در افزایش احساس امنیت زنان ایفا نماید. زیرا هر از چند گاهی خبر از قتل زنانی به گوش می‌رسد که بالاجبار برای تردد، از وسایل نقلیه عمومی غیر مجاز استفاده کرده‌اند و در دام افراد شیاد و جنایتکار گرفتار شده‌اند، که از جمله آن‌ها قاتل زنجیره‌ای معروف خفاش شب بود که زنان مسافر را به قتل می‌رساند. حال اگر این گونه تاکسی‌ها وجود داشته و در دسترس زنان باشند، احتمال چنین خطراتی کمتر شده و ضریب امنیت جامعه هم افزایش می‌یابد. تحقیق حاضر ضمن بررسی وضعیت زنان راننده تاکسی بی‌سیم بانوان در پی این است که میزان تأثیر وجود تاکسی‌های بی‌سیم بانوان را بر میزان احساس امنیت زنان شهر تهران بسنجد و به این سوال پاسخ دهد که آیا وجود این گونه تاکسی‌ها موجب افزایش احساس امنیت زنان شده است؟ اگر پاسخ مثبت است میزان احساس امنیت جانی، مالی و عاطفی استفاده‌کنندگان از این تاکسی‌ها چقدر است و در کل به چه میزان از عملکرد این تاکسی‌ها رضایت وجود دارد؟

ضرورت تحقیق: با توجه به اهمیت نقش زنان در خانواده و جامعه و نقش تربیت نسل آینده جامعه، توجه به آن‌ها و فراهم کردن زمینه آسایش و آرامش آنان بسیار مهم است. توجه به امنیت و احساس امنیت از نیازهای اساسی انسان است و در حقیقت زمانی نیازهای والاتر و متعالی‌تر آدمی مجال ظهور و رشد می‌یابند که این نیاز برآورده شده باشد، لذا در هر جامعه‌ای تا جایی که ممکن است باید عوامل موثر بر افزایش احساس امنیت شناخته و تقویت شوند. این مقاله به همین منظور و در جهت شناخت تأثیر وجود تاکسی بی‌سیم بانوان بر میزان احساس امنیت زنان انجام می‌شود و نتیجه آن می‌تواند در جهت افزایش احساس امنیت زنان موثر باشد.

تاریخچه تشکیل تاکسی بی‌سیم بانوان: تاکسی بی‌سیم بانوان در آذرماه ۱۳۸۵، با ۱۰ دستگاه خودرو پراید سبز رنگ وارد سیستم حمل و نقل شهری شد. راه‌اندازی نخستین تاکسی بی‌سیم بانوان در شهر تهران با تلاش بخش خصوصی و حمایت شهرداری تهران انجام گرفت. تاکسی‌های بانوان مجهز به راهیاب الکترونیکی گویا^۱ بوده که مسیر را برای اطلاع راننده و مسافر اعلام می‌کند. راننده‌های این تاکسی‌ها با

داشتن لباس فرم سمبزننگ از سایر خانم‌ها متمایز می‌باشند.

هدف از تشکیل این سامانه شهری، از طرفی ایجاد سیستم امن و قانونمند جهت حمل و نقل بانوان و از طرف دیگر، ایجاد فرصتی مناسب، جهت اشتغال زنان بوده است. فرصتی که شاید در سال‌های قبل به طور ناهماهنگ در قسمت‌های مختلف شهری به چشم می‌خورد و به دلیل نبود یک سیستم منسجم و قانونمند ممکن بود مشکلاتی را دربر داشته باشد (تاکسی بی‌سیم ایمن سیر، ۱۳۸۶، ص ۲). تاکسی‌های بانوان به دلیل دارا بودن ضریب امنیت بالا، به‌عنوان سرویس مدارس دخترانه، دانشجویان، کارمندان خانم و نیز در فرودگاه‌ها، پایانه‌های مسافری و ... فعالیت می‌کنند.

تاکسی‌های ویژه بانوان علاوه بر ایران در شهرهایی چون لندن، ریودوژانیرو (بزرگترین شهر برزیل) [و در شهر ژوهانسبرگ پایتخت آفریقای جنوبی] مشغول فعالیت هستند. در دبی نیز قرار است فعالیت آن‌ها آغاز شود. تاکسی ویژه بانوان در ایران پس از تهران در شهرهای مختلفی چون کاشان، قم، کرمان، اصفهان، زاهدان، رشت، کرمانشاه و... آغاز به کار کرده است (تاکسی بی‌سیم ایمن سیر، ۱۳۸۶ الف). ویژگی‌های زنان راننده تاکسی بی‌سیم: هم اکنون در شهر تهران حدود ۷۰۰ نفر خانم که اغلب آن‌ها نیز سرپرست خانوار می‌باشند در سامانه حمل و نقل تاکسی بی‌سیم بانوان مشغول فعالیت هستند. به گفته خود آنان، درآمدشان رضایت بخش بوده و از کار خود راضی می‌باشند.

تابعیت دولت جمهوری اسلامی ایران و تدین به دین مبین اسلام و یا یکی از ادیان رسمی کشور، داشتن گواهی‌نامه پایه دوم معتبر که حداقل یک سال از تاریخ صدور آن گذشته باشد، داشتن حداقل ۲۳ سال و حداکثر ۵۰ سال سن، آشنایی با مناطق ۲۲ گانه شهر تهران، برخورداری از سلامت جسمی و فکری، عدم اعتیاد به مواد مخدر و نداشتن سوء پیشینه کیفری، دارا بودن حداقل مدرک تحصیلی سیکل و داشتن مدرک قبولی آزمون رانندگی مخصوص شرکت تاکسی بی‌سیم بانوان، از جمله شرایط ثبت نام متقاضیان رانندگی در سامانه تاکسی بی‌سیم بانوان می‌باشد.

خانم‌های راننده این تاکسی‌ها پیش از شروع به کار به‌عنوان راننده در کلاس‌های آموزشی شرکت می‌کنند تا از این طریق سطح کیفی و کمی شرکت را بالا برده و نیز گام‌های سریع‌تری در راه رسیدن به هدف بردارند. پیش از تحویل خودرو لازم است خانم‌ها در کلاس‌های کمک‌های اولیه، آشنایی با مقررات انواع بیمه، آشنایی با اصول اولیه مکانیک، نحوه برخورد مناسب با مسافران، آتش‌نشانی، نحوه استفاده از سیستم رهیاب ماهواره‌ای^۱، نحوه کار با بی‌سیم، قوانین سازمان، اصول حفاظت شخصی و... شرکت نمایند

(تاکسی بی‌سیم ایمن سیر، ۱۳۸۶ الف، ب).

تحقیقات پیشین: از آنجا که مدت کوتاهی از راه‌اندازی تاکسی بی‌سیم بانوان می‌گذرد مطالعات نشان داد که در خصوص تاکسی‌های بی‌سیم بانوان و نیز رابطه آن‌ها با احساس امنیت زنان تاکنون تحقیقی انجام نگرفته است. ولی می‌توان به تحقیقات پیشین که به نحوی با احساس امنیت زنان مرتبط است اشاره داشت از جمله این تحقیقات، تحقیق نویدنیا (۱۳۸۶) است که نشان می‌دهد: «زنان با مخاطرات جانی بیشتری از مردان مواجه هستند و به همین جهت از امنیت جانی کمتری برخوردارند، امنیت مالی در مردان کمتر است و امنیت بهداشتی نیز در زنان کمتر از مردان می‌باشد» (ص ۷۲).

تحقیق دیگری که با عنوان بررسی میزان احساس امنیت در بین حاشیه‌نشینان شهر تهران انجام شده، نشان می‌دهد میزان احساس ناامنی زنان بیش از مردان بوده است و تفاوت میانگین‌ها از لحاظ آماری معنادار بوده است. علاوه بر این، هر چه میزان جرایم افزایش یابد میزان احساس ناامنی هم افزایش خواهد یافت (کرامتی، ۱۳۸۴، ص ۳۰۳).

معاونت اجتماعی ناجا (۱۳۸۵) در تحقیقی به بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان کشور، با جامعه آماری افراد بالای ۱۸ سال ساکن مراکز استان‌های کشور و مقایسه آن با سال ۱۳۸۴ انجام داده است. حجم نمونه این تحقیق برابر با ۹۱۵۶ نفر و داده‌ها از طریق پرسشنامه جمع‌آوری شده‌اند. شیوه نمونه‌گیری به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای است. نتیجه تحقیق نشان می‌دهد که میانگین میزان ناامنی در کشور ۵۶٪ بوده است که نسبت به سال قبل (۱۳۸۴) ۱۲/۶٪ کاهش یافته است. بنابراین میزان امنیت در کشور در سال ۸۵ نسبت به سال قبل از آن افزایش یافته است.

شناسایی مشکلات امنیتی - اجتماعی زنان در روابط شهری، مطالعه موردی است که در شهر تهران، به روش مصاحبه گروهی و پیمایشی انجام گرفته است. روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای و حجم نمونه برای کل تهران، ۸۵ نفر است. نتایج تحقیق حاکی از این است که حدود ۷۴٪ پاسخگویان میزان جرم و جنایت را در جامعه زیاد می‌دانند. حدود ۶۶٪ با شنیدن جرایم یا خواندن آن در روابط احتیاط می‌کنند. حدود ۶۵٪ زنان راننده با مزاحمت‌های بسیار مواجه شده‌اند. حدود ۷۴٪ هنگام تاریک بودن احساس دلهره دارند و حدود ۶۳٪ اعلام کرده‌اند فضای جامعه برای زنان اصلاً امن نیست (نجیبی، [بی‌تا]).

پورمؤذن (۱۳۸۳) به بررسی رابطه نقش اجتماعی پلیس و «احساس امنیت خانواده‌ها» به روش پیمایشی پرداختند و نتایج تحقیق نشان می‌دهد که رابطه بین نقش اجتماعی پلیس با میزان احساس امنیت روانی، بیشتر از احساس امنیت جانی و این احساس بیشتر از امنیت مالی است.

بررسی نقش پلیس کوهستان در احساس امنیت شهروندان، تحقیق دیگری است که به صورت زمینه

یابی انجام گرفته و جامعه آماری آن کلیه شهروندان تهرانی می‌باشند که برای ورزش یا تفریح به کوه می‌روند. حجم نمونه ۵۰۰ نفر است که به صورت نمونه‌گیری در دسترس و در چهار طبقه توزیع شده است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه محقق‌ساخته می‌باشد. نتایج نشان می‌دهند که حضور پلیس در کوهستان و در میان افراد متأهل، افراد مسن و نیز افرادی که دارای تحصیلات بالایی هستند (زن یا مرد) باعث احساس امنیت می‌شود. این در حالی است که در میان افراد مجرد، این احساس امنیت در سطوح متوسط و پایین قرار دارد (بستو، ۱۳۸۶).

مبانی نظری احساس امنیت: امنیت دارای ابعاد عینی و ذهنی است که از بُعد ذهنی آن به نام احساس امنیت یاد می‌شود. امنیت روانی و احساس امنیت در هر جامعه‌ای از اساسی‌ترین و مهم‌ترین بحث‌ها می‌باشد که باید توسط نهادهای مختلف ایجاد شود. احساس امنیت عبارت است از: احساس آزادی نسبی از خطر، این احساس وضع خوشایندی را در مردمان ایجاد می‌کند که فرد در آن دارای آرامش جسمی و روحی می‌شود. افراد ناامن، نامتعادل هستند. شخصی که به طور دایم احساس عدم امنیت، ترس از خطر از بیرون و درون می‌نماید، نمی‌تواند انسان سالمی باشد (رجبی پور، ۱۳۸۴، ص ۹۳).

احساس امنیت، موجب اعتماد به نفس شهروندان می‌شود و در نتیجه این سرمایه انسانی، قادر خواهد بود در توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی نقش شایسته‌ای را ایفا نماید. در همین حال احساس امنیت در شهروندان موجب اعتماد به کارگزاران نظام شده و امکان مشارکت هر چه بیشتر آنان را برای کمک به ایجاد امنیت فراهم خواهد کرد. متقابلاً کاهش احساس امنیت باعث بی‌اعتمادی، رواج بدبینی، شایعه و عدم مشارکت و همکاری در برنامه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و امنیتی کشور شده و این روند بستر مناسبی برای آشفتگی اجتماعی و تهدید امنیت داخلی خواهد شد (رجبی پور، ۱۳۸۴، ص ۱۰۲).

نیاز به احساس امنیت (یا احساس ایمنی) از نیازهای اساسی آدمی است و در سلسله نیازهای آدمی بلافاصله بعد از نیازهای فیزیولوژی قرار می‌گیرد و تنها با برآورده شدن این نیاز است که نیازهای والاتر و متعالی‌تر (نیاز به خلاقیت، خودیابی، ...) مجال ظهور و رشد می‌یابند. بالعکس به خطر افتادن این نیاز و عدم تحقق آن، موجب بازگشت افراد به سطوح ابتدایی‌تر رشد و تحول شخصیت می‌گردد (الیاسی، ۱۳۸۶، ص ۴).

وجود امنیت و احساس امنیت هر دو مهم و جدی ارزیابی می‌شوند هر چند برخی معتقدند احساس امنیت بر وجود امنیت مقدم است. در حقیقت احساس امنیت زمانی در میان مردم وجود دارد که آن‌ها از هر گونه تهدید بالقوه و بالفعل به دور باشند همچنین در تعریف آن گفته شده: حالتی است که آحاد جامعه هراس و بیمی نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع خود نداشته و به هیچ وجه حقوق آنان به مخاطره نیفتد (افتخاری، خواجه‌سروی و امیدوار، ۱۳۷۹، ص ۵).

احساس امنیت به عنوان موضوعی قلمداد می شود که در فضای اجتماعی جامعه با منطق خاصی تولید، حفظ و بازتولید می شود و بر این مبنا برای خود، استقلال موضوعیت پیدا می کند. در شرایط امروز احساس امنیت به اندازه امنیت در کانون توجه نظریه ها قرار گرفته است. در واقع احساس امنیت را می توان در سطح فردی (در حوزه روان شناسی) و در سطح جمعی (در حوزه جامعه شناسی) مورد تعمق قرار داد. در سطح روان شناختی احساس امنیت ناشی از تجربه های عینی و اکتسابی افراد از شرایط و اوضاع پیرامونی است و افراد به صورت گوناگون آن را تجربه می کنند، یعنی اعتماد، آرامش و رهایی از اضطراب و ترس در رابطه با برآورده شدن نیازهای خود در حال و آینده است. لذا امنیت اولاً یک احساس است؛ ثانیاً این احساس مربوط به رفع نیازهای خود در آینده است. در سطح جامعه شناختی احساس امنیت در واقع یک تولید اجتماعی است؛ یعنی همه نهادهای اجتماعی در شکل گیری آن نقش ایفا می کنند (بیات، ۱۳۸۸، ص ۱۴).

امنیت فردی به این معناست که شهروندان بتوانند آزادانه جابجا شوند، با همشهریان خود ارتباط برقرار کنند و بدون آنکه تهدید شوند یا با خشونت و آزار و اذیت جسمی و روحی مواجه شوند به فعالیت های اجتماعی بپردازند. احساس امنیت به معنای امنیت خاطر شهروندان از مال، جان، آبرو و... است که خود نشانگر سازمان یافتگی، قانون مندی و با ثبات بودن جامعه است. شاخص احساس امنیت سه بُعد فکری، مالی و روانی است. شاخص مذکور نشان می دهد که شهروندان تا چه اندازه محیط اجتماعی را برای زندگی و فعالیت خود امن احساس می کنند.

زمانی که امنیت بر جامعه حاکم باشد و به طبع آن افراد احساس امنیت داشته باشند، دارای پیامد و نتایجی خواهد بود که منجر به تأمین نظم و ثبات اجتماعی می شود. برخی از این پیامدها عبارتند از: تربیت شخصیت های سالم اجتماعی، افزایش سطح دایره تعارضات و چالش های سخت افزاری و رشد تفکر نقادانه و دانش محور، عکس این حالت زمانی است که در جامعه ناامنی می کنند که دارای پیامدهایی چون:

- برهم خوردن تعادل حوزه عمومی و حوزه خصوصی؛

- غلبه نظام سیاسی بر نظم اجتماعی و کاهش امنیت هستی شناختی؛

- رشد نگرانی ها و فشار روانی و از دست رفتن احساس آرامش و اطمینان در وی (بیات، ۱۳۸۸، ص ۲۹-۳۰).

■ احساس امنیت از دیدگاه گیدنز: امنیت وجودی یکی از صورت های مهم احساس امنیت به معنای وسیع آن است. این اصطلاح به اطمینانی اطلاق می شود که بیشتر آدم ها به تداوم تشخیص هویت خود و دوام محیط های اجتماعی و مادی کنش در اطراف خود دارند. امنیت وجودی با «هستی» یا به اصطلاح

پدیده‌شناسی هستی در جهان سروکار دارد. اما این امنیت نه یک پدیده شناختی، بلکه پدیده‌ای عاطفی است یعنی احساس ناامنی وجودی در ناخودآگاه ریشه دارد. این احساس ناامنی و دلهره‌ها بیشتر در نتیجه حساسیت شدید عاطفی پدید می‌آید (گیدنز، ۱۳۷۷، ص ۱۱۱).

آدم‌ها به نوعی تلقیح عاطفی می‌شوند که می‌تواند آن‌ها را در برابر دلهره‌های وجودی که ممکن است همه انسان‌ها بالقوه در معرض آن‌ها باشند حفاظت کند. گیدنز در پاسخ به این سؤال که امنیت وجودی چگونه حاصل می‌شود؟ بحث اعتماد بنیادین را مطرح می‌کند. اعتماد بنیادین تشکیل‌دهنده رابطه‌ای است که جهت‌گیری عاطفی و شناختی به سوی دیگران، به سوی دنیای عینی و به سوی هویت شخص از آن سرچشمه می‌گیرد.

گیدنز چنین نتیجه می‌گیرد که احساس اعتماد‌پذیری اشخاص و چیزها که برای مفهوم اعتماد بسیار مهم هستند، برای احساس امنیت وجودی نیز اهمیت بنیادین دارند. اعتماد در جلوه‌های عمومی خود به‌طور مستقیم مرتبط با دست‌یابی به نوعی احساس امنیت وجودی است. گیدنز استدلال می‌کند که مخاطره و اعتماد درهم بافته‌اند و اعتماد معمولاً در خدمت تقلیل یا تخفیف خطرهایی کار می‌کند که انواع خاصی از فعالیت‌های بشری با آن‌ها مواجه هستند. نقطه مقابل اعتماد به عمیق‌ترین معنای آن، حالتی ذهنی است که خلاصه‌اش همان نگرانی یا هراس وجودی است (گیدنز، ۱۳۷۷، ص ۱۱۹).

■ احساس امنیت از دیدگاه پارسونز: یکی از بنیان‌گذاران اصلی کارکردگرایی معاصر پارسونز است. به اعتقاد او ما در جامعه با مسئله‌ای بنام انتقال ارزش‌های اساسی به افراد روبه‌رو هستیم و این ارزش‌ها هستند که کیفیت عمل افراد را تعیین می‌کنند و در بقای نظم و امنیت سهم هستند؛ چرا که اعضای یک جامعه ارزش‌های آن را می‌پذیرند و به هنجارهای آن گردن می‌نهند. پارسونز مانند دورکیم دلیل این امر را افرادی می‌داند که آن هنجارها و ارزش‌ها را درونی می‌کنند و از این طریق، آن ارزش‌ها و هنجارها جزء اعتقادات درونی، امتیازات شخصی و انتظارات افراد از یکدیگر می‌شوند (ترنر، ۱۳۷۳، ص ۵۳).

پارسونز می‌گوید (بیات، ۱۳۸۸):

نهادهائی مانند مذهب که حافظ ارزش‌هاست و افراد را به وفاداری نسبت به آن‌ها ترغیب می‌کند؛ همچنین به دلیل وجود اشکال سازمان یافته‌ای مانند خانواده و نظام‌های تعلیم و تربیت که ارزش‌های استقرار یافته را در اعضای جدید جامعه القا می‌کند و در هر جامعه ارزش‌ها رو به سوی ثبات دارند؛ جامعه به سوی نیل افراد به اهداف، وسایل متناسب تعبیه کرده و زمینه رفع نیاز افراد در جامعه فراهم می‌گردد؛ و در این فرآیند ارزش‌ها و هنجارهای مشترک پذیرفته شده بر رفتار افراد حاکمیت کرده و یکپارچگی و وفاق عمومی حاصل می‌شود؛ نتیجه این یکپارچگی و وفاق احساس امنیت افراد در جامعه

است (ص ۱۰۳).

در کل می‌توان گفت در هر جامعه عواملی وجود دارند که خواسته یا ناخواسته، با اراده و هدفمند و یا اتفاقی، احساس امنیت را در شهروندان تحت تأثیر قرار داده، آن را کاهش و یا افزایش می‌دهند. راهکارهایی وجود دارند که می‌توانند تا حدودی سطح احساس امنیت را در جامعه ارتقاء بخشیده و موجب افزایش آن گردند. یکی از راهکارها برای افزایش احساس امنیت زنان، استفاده از رانندگان زن برای تردد آنان است. بر اساس آنچه در مباحث نظری آمد و دسته‌بندی‌هایی که از احساس امنیت ارائه شد، نقش تاکسی بی‌سیم بانوان در احساس امنیت جانی، مالی و عاطفی مسافران زن در قالب فرضیه‌های زیر سنجش می‌شود:

- ۱- تاکسی بی‌سیم بانوان باعث افزایش احساس امنیت جانی مسافرین زن شده است؛
- ۲- تاکسی بی‌سیم بانوان باعث افزایش احساس امنیت مالی مسافرین زن شده است؛
- ۳- تاکسی بی‌سیم بانوان باعث افزایش احساس امنیت عاطفی مسافرین زن شده است؛
- ۴- تاکسی بی‌سیم بانوان موجب افزایش رضایتمندی مسافرین زن از رانندگان زن شده است.

روش

اطلاعات مربوط به میزان احساس امنیت زنان از طریق پرسشنامه محقق‌ساخته به‌دست آمده است. همچنین از روش اسنادی برای به‌دست‌آوردن اطلاعات مربوط به ۱۵۰ زن راننده تاکسی از بین ۷۰۰ نفر راننده از سامانه کامپیوتری بخش مرکزی تاکسی بی‌سیم بانوان جمع‌آوری شد. از بین زنان مسافر تاکسی بی‌سیم بانوان، ۷۵ نفر که در یک هفته از این تاکسی‌ها استفاده کرده‌اند به‌طور تصادفی ساده پرسشنامه‌های مربوط به احساس امنیت را پر کردند.

برای کسب روایی ابزار تحقیق، علاوه بر تعریف دقیق مفاهیم و استخراج فرضیات از دل تئوری‌ها و تحقیقات پیشین، از گویه‌های سنجش احساس امنیت سایر تحقیقات که از روایی بالایی هم برخوردار بوده‌اند، استفاده شد. برای سنجش پایایی هم آلفای کرونباخ گرفته شد ($\alpha = 0/82$). برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آماره‌های توصیفی و آزمون t استفاده گردید.

تعریف مفاهیم:

■ **راننده تاکسی بی‌سیم بانوان:** راننده خانمی است که با داشتن لباس فرم سبز رنگ از سایر خانم‌ها متمایز می‌باشد و پس از گرفتن مدرک قبولی آزمون رانندگی مخصوص شرکت تاکسی بی‌سیم بانوان و نیز داشتن شرایط لازم دیگر که مورد نظر این سامانه بوده است در این شرکت مشغول به کار شده است (تاکسی بی‌سیم ایمن سیر ، ۱۳۸۶ الف).

■ **تاکسی بی سیم بانوان:** تاکسی‌هایی با رنگ سبز فسفری (پراید، ون، روا) که با تلاش بخش خصوصی و حمایت شهرداری تهران از سال ۱۳۸۵ در سطح شهر تهران شروع به فعالیت کرده‌اند و به صورت تلفنی و بی‌سیم مبه‌طور انحصاری به خانم‌ها خدمات ارائه می‌دهند (تاکسی بی‌سیم ایمن سیر، ۱۳۸۶ الف).

■ **احساس امنیت جانی:** تضمین امنیت جسم و جان افراد در مقابل خطرات و آسیب‌هایی که مانع ادامه حیات آنان شود (نویدنی، ۱۳۸۶، ص ۶۲). در این مقاله منظور از احساس امنیت جانی، آرامشی است که مسافری زن در هنگام تردد با تاکسی بی‌سیم بانوان دارند و نگران حمله ناگهانی راننده به آن‌ها یا آدم‌ریایی از سوی آنان نیستند. این مفهوم با سه سوال در پرسشنامه پرسیده شده است.

■ **احساس امنیت مالی:** تضمین دارایی‌ها و ثروت از سرقت و دزدی و اطمینان خاطری که از تأمین نیازهای مادی و مالی حاصل می‌شود (نویدنی، ۱۳۸۶، ص ۲۸). در این تحقیق منظور از احساس امنیت مالی و اطمینان مسافری از اینکه مورد تهدید سرقت اموال از سوی راننده قرار نمی‌گیرند مدنظر می‌باشد و با دو سوال سنجیده می‌شود.

■ **احساس امنیت عاطفی:** اطمینان از اینکه دیگران ما را دوست دارند. بود یا نبود ما برایشان اهمیت دارد. دردها و مصایب ما، آنان را نیز دچار اندوه و غم می‌کند و مسایلی از این قبیل که در جهان احساس و عاطفه قرار می‌گیرند (نویدنی، ۱۳۸۶، ص ۶۲). در این تحقیق عدم احساس تنهایی و احساس آرامش و امنیت در تاکسی بی‌سیم بانوان توسط مسافری مدنظر است که با دو سوال پرسیده شده است.

■ **رضایتمندی:** احساسی است که شخص هنگام رسیدن به آرزوهایش تجربه می‌کند (شعاری‌نژاد، ۱۳۷۴) به عبارت دیگر، رضایتمندی یک واکنش شناختی و عاطفی است که فرد هنگام ارضای نیازهایش اعلام می‌نماید (غفاری، ۱۳۷۶). در این تحقیق منظور رضایتمندی از عملکرد رانندگان زن، رعایت قوانین و مقررات توسط آنان و نیز میزان آشنایی به مسیرها می‌باشد که با چهار سوال سنجیده می‌شود.

یافته‌ها

در تحلیل داده‌ها ابتدا به بررسی ویژگی‌های ۱۵۰ نفر از رانندگان زن تاکسی بی‌سیم بانوان می‌پردازیم و سپس به ویژگی‌ها و نظرات مسافری زن تاکسی بی‌سیم بانوان در خصوص هر یک از فرضیه‌ها پرداخته و با بهره‌گیری از آزمون t و فریدمن به آزمون فرضیات می‌پردازیم.

الف) ویژگی‌های رانندگان تاکسی بی سیم بانوان:

جدول ۱. توزیع فراوانی تحصیلات رانندگان زن تاکسی بی سیم

مدرک تحصیلی	تعداد	درصد
لیسانس	۱۲	۸
فوق دیپلم	۶	۴
دیپلم	۶۲	۴۱
سیکل	۵۱	۳۴
ابتدایی	۱۴	۹
بدون جواب	۵	۳
کل	۱۵۰	۱۰۰

اطلاعات جدول ۱ نشان می‌دهد که بیشترین افراد مورد مطالعه دارای مدرک تحصیلی دیپلم بوده‌اند (۴۱٪)، رانندگان مدرک تحصیلی سیکل با ۳۴٪ نمونه مورد مطالعه (۵۱ نفر) دومین گروه را شامل می‌شدند. در رتبه‌های بعدی به ترتیب رانندگان مدرک تحصیلی ابتدایی (۹٪)، رانندگان مدرک تحصیلی لیسانس ۱۲ نفر (۸٪) و رانندگان مدرک تحصیلی فوق دیپلم ۶ نفر (۴٪) قرار دارند.

جدول ۲. توزیع فراوانی وضعیت تأهل رانندگان زن تاکسی بی سیم

وضعیت تأهل	تعداد	درصد
مطلقه	۴۷	۳۱
مجرد	۴	۳
متأهل	۹۰	۶۰
فوت همسر	۹	۶
کل	۱۵۰	۱۰۰

۶۰٪ افراد مورد مطالعه متأهل بوده‌اند (۹۰ نفر)، از ۴۰٪ باقی‌مانده، ۳٪ مجرد و ۳۷٪ بانوان مطلقه و یا همسر فوت شده هستند که به نحوی سرپرست خانوار به حساب می‌آیند. ۵۸٪ رانندگان تاکسی بی سیم مورد مطالعه، متولد تهران و در کل ۶۳٪ متولد استان تهران هستند. و ۳۷٪ دیگر متولد سایر استان‌ها می‌باشند.

جدول ۳. توزیع فراوانی سن رانندگان زن تاکسی بی سیم

سال	تعداد	درصد
کمتر از ۳۰	۷	۵
۳۰-۴۰	۵۹	۳۹
۴۰-۵۰	۶۳	۴۲
+۵۰	۲۱	۱۴
کل	۱۵۰	۱۰۰

بیشترین افراد مورد مطالعه در رده سنی بین ۵۰-۴۱ سال قرار داشتند (۴۲٪)، رده سنی ۴۰-۳۰ سال با ۳۹٪ نمونه مورد مطالعه دومین گروه را شامل می‌شدند. در رتبه‌های بعدی به ترتیب رده سنی بالای ۵۰ سال (۱۴٪)، و رده سنی کمتر از ۳۰ سال (۵٪ نمونه مورد مطالعه) قرار دارند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد ۷۶٪ رانندگان مورد مطالعه بین یک تا سه فرزند داشتند. ۱۴٪ بدون فرزند و ۹٪ هم دارای چهار فرزند بودند.

ب) ویژگی‌ها و نظرات مسافری تاکسی بی سیم بانوان: میانگین سنی پاسخگویان ۳۰/۶ سال بود که حداقل سن ۱۴ و حداکثر آن ۷۰ بود. از بین پاسخگویان ۶۱٪ متأهل و ۳۶٪ مجرد بودند، ۳٪ هم به این سوال پاسخ نداده بودند. از نظر تحصیلات، ۱۲/۵٪ زیر دیپلم، ۳۳/۳٪ دیپلم و ۴۷٪ تحصیلات بالاتر از دیپلم داشتند که نشان می‌دهد بیشتر افراد استفاده کننده از این تاکسی‌ها افراد با تحصیلات عالی هستند. از تعداد افراد پاسخگو ۳۰/۶٪ شاغل، ۲۲/۲٪ در حال تحصیل و ۳۶٪ خانه دار بودند و بقیه به این سوال پاسخ ندادند.

از پاسخگویان سوال شد که به چه میزان از تاکسی بی سیم بانوان استفاده می‌کنند که ۴۸/۳٪ اظهار کرده‌اند که به میزان زیاد، ۱۸٪ در حد متوسط و ۲۳/۶٪ به میزان کمی از این نوع تاکسی استفاده می‌کنند. ۸۰/۶٪ پاسخگویان ترجیح می‌دهند با تاکسی‌هایی که راننده آن زن است تردد نمایند و ۱۵/۳٪ گفته‌اند برای آن‌ها فرقی نمی‌کند که راننده تاکسی زن یا مرد باشد.

توصیف متغیرها: از پاسخگویان در خصوص احساس امنیت جانی در زمانی که از تاکسی بی سیم بانوان استفاده می‌کنند سوال شد که نتیجه آن در جدول زیر آمده است:

جدول ۴. درصد احساس امنیت جانی پاسخگویان در زمان استفاده از تاکسی بی‌سیم بانوان

گزینه‌ها	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم
میزان نگرانی تردد در شب با تاکسی بی‌سیم بانوان	۲۳/۶	۱۳/۹	۹/۷	۱۳/۹	۳۷/۵
میزان نگرانی از تردد در مکان‌های خلوت و حاشیه‌ای تهران با این تاکسی‌ها	۳۰/۶	۱۱/۱	۸/۳	۹/۷	۳۶
میزان کاهش تهدید به قتل و آسیب به مسافری	۶۲/۵	۲۵	۸/۳	۱/۴	۲/۸
میزان نگرانی خانواده از تردد با این تاکسی	۶/۹	۲/۸	۴/۲	۲۵	۶۱/۱
میزان اعتماد به این تاکسی‌ها برای تردد فرزندان به تنهایی	۵۸/۳	۱۵/۳	۱۸/۱	۲/۸	۲/۸

چنانچه جدول ۴ نشان می‌دهد ۵۱/۴٪ افراد نگران تردد در شب با این تاکسی‌ها نیستند ولی تعداد کسانی که از تردد با این تاکسی‌ها در مکان‌های خلوت و حاشیه‌ای شهر نگران نیستند (۴۵/۷٪) تقریباً با کسانی که حتی با این تاکسی‌ها هم نگران تردد در حاشیه شهر هستند (۴۱/۷٪) برابرند. ۸۶٪ پاسخگویان هم از آرامش خاطر خانواده‌ها از نظر تردد اعضای خانواده و حتی تردد فرزندان به تنهایی (۷۳/۶٪) با این تاکسی‌ها یاد کرده‌اند. در کل ۶۷٪ پاسخگویان در تردد با این تاکسی‌ها از احساس امنیت جانی بالا برخوردارند و این نشان می‌دهد که تشکیل تاکسی بی‌سیم بانوان نقش مهمی در افزایش امنیت جانی زنان داشته است.

جدول ۵. درصد احساس امنیت مالی و امنیت عاطفی پاسخگویان در زمان استفاده از تاکسی بی‌سیم بانوان

گزینه‌ها	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم
میزان نگرانی از همراه داشتن اشیاء گران قیمت در این تاکسی‌ها	۹/۷	۹/۷	۱۳/۹	۱۳/۹	۵۱/۴
میزان نگرانی از دریافت کرایه بیشتر توسط رانندگان این تاکسی‌ها	۱۱/۱	۱۸/۱	۴۳/۱	۱۵/۳	۱۲/۵
کاهش احساس تنهایی با صحبت کردن با راننده	۳۳/۳	۲۵	۲۶/۴	۸/۳	۵/۲
احساس آرامش و امنیت در هنگام استفاده از تاکسی بانوان	۶۲/۵	۳۳/۳	۴/۲	.	.

جدول ۵ بیانگر احساس امنیت مالی مسافری در زمان استفاده از تاکسی بی‌سیم بانوان است. به نحوی که ۶۵٪ پاسخگویان به میزان کمی نگران همراه داشتن اشیاء گرانبه در این تاکسی‌ها هستند. اما نگرانی از دریافت کرایه بیشتر توسط راننده زن وجود دارد و ۴۳٪ پاسخگویان در حد متوسط نگران این موضوع هستند. دو گزینه دیگر جدول ۵ مربوط به سنجش میزان احساس امنیت عاطفی مسافری زن است که درصد آن بسیار بالا است و ۵۸٪ پاسخگویان از اینکه می‌توانند به راحتی با راننده زن تعامل برقرار کرده و صحبت کنند و در تاکسی احساس تنهایی نکنند، بسیار راضی هستند. ۹۶٪ پاسخگویان هم گفته‌اند که در زمان استفاده از تاکسی بانوان احساس آرامش و امنیت دارند و این درصد بالا نشانگر تأثیر وجود این گونه تاکسی‌ها در افزایش احساس امنیت زنان است.

جدول ۶. درصد رضایت پاسخگویان از رانندگان زن تاکسی بی‌سیم بانوان

گزینه‌ها	بسیار زیاد	زیاد	متوسط	کم	بسیار کم
میزان آشنایی راننده با مسیرهای تردد	۳۷/۵	۴۰/۳	۱۸/۴	۲/۸	۰
میزان رعایت قوانین و مقررات توسط راننده	۴۸/۶	۴۳/۱	۶/۸	۱/۴	۰
برخورد مؤدبانه و صحیح راننده با مسافران	۵۰	۴۰/۳	۹/۷	۰	۰
میزان رضایت کلی از رانندگان زن تاکسی بی‌سیم	۴۷/۲	۱۹/۴	۱۵/۳	۵/۶	۲/۸

جدول ۶ میزان رضایت پاسخگویان را از رانندگان زن تاکسی بی‌سیم بانوان نشان می‌دهد. طبق جدول ۷۸٪ پاسخگویان معتقدند رانندگان آشنایی کامل را به مسیرهای تردد دارند و بهترین مسیر را برای رسیدن به مقصد انتخاب می‌نمایند، ۹۱/۷٪ پاسخگویان معتقدند این رانندگان به میزان زیادی قوانین و مقررات رانندگی را رعایت می‌کنند، ۹۰٪ برخورد رانندگان را با مسافری مؤدبانه ارزیابی کرده و در کل ۶۶/۶٪ پاسخگویان از رانندگان زن راضی هستند. در مجموع چهار گویه مورد سوال، ۸۱/۶٪ پاسخگویان به میزان زیادی از عملکرد رانندگان تاکسی بی‌سیم راضی هستند و فقط ۳/۱٪ از عملکرد آن‌ها راضی نیستند. این آمار نشانگر موفقیت بالای مسئولین راه‌اندازی این تاکسی‌ها است که توانسته‌اند با گزینش‌های صحیح و نظارت مستمر این سطح از رضایتمندی را کسب نمایند. در پایان هم از پاسخگویان سوال شد که به نظر آنان به چه میزان باید وجود تاکسی بی‌سیم بانوان در جامعه گسترش یابد که کل پاسخگویان (۱۰۰٪) جواب خیلی زیاد دادند و همگی معتقد بودند وجود این تاکسی‌ها امری ضروری است و باید به فکر گسترش آن‌ها در جامعه بود.

آزمون فرضیه‌ها: این تحقیق شامل چهار فرضیه بود که به دلیل توصیفی بودن، از آزمون‌های فریدمن

T و T تک نمونه‌ای بهره گرفته شد. اولین فرضیه مربوط به نقش تاکسی بی‌سیم بانوان در افزایش امنیت جانی پاسخگویان بود. این فرضیه با ۵ گزینه سؤال شد که طبق آزمون فریدمن رتبه‌بندی پاسخ‌ها به شرح جدول زیر می‌باشد:

جدول ۷. رتبه‌بندی فریدمن احساس امنیت جانی پاسخگویان در تاکسی بی‌سیم بانوان

میزان تأثیر	مقوله
۳/۹۴	میزان کاهش تهدید به قتل و آسیب به مسافران
۳/۶۸	میزان اعتماد به این تاکسی‌ها برای تردد فرزندان به تنهایی
۲/۸۹	میزان نگرانی از تردد در مکان‌های خلوت و حاشیه‌ای تهران با این تاکسی‌ها
۲/۶۵	میزان نگرانی تردد در شب با تاکسی بی‌سیم بانوان
۱/۸۴	میزان نگرانی خانواده از تردد با این تاکسی

جدول ۸. نتیجه آزمون فریدمن احساس امنیت جانی پاسخگویان در تاکسی بی‌سیم بانوان

تعداد نمونه	χ^2	درجه آزادی	Sig
۷۲	۱۰۸/۷۷۳	۴	۰/۰۰۰

چنانچه جدول ۷ نشان می‌دهد، میزان کاهش تهدید به قتل مسافران و افزایش امنیت جانی آنان در رتبه اول قرار گرفته است و اکثر پاسخگویان نقش تاکسی بی‌سیم را در کاهش تهدید به قتل زنان مسافر بسیار مثبت ارزیابی نموده‌اند، کاهش نگرانی خانواده‌ها در استفاده از این تاکسی‌ها در مرتبه دوم و بعد از آن افزایش اعتماد خانواده‌ها برای تردد فردی فرزندان با این تاکسی‌ها قرار دارد. همچنین این تاکسی‌ها موجب کاهش نگرانی زنان برای تردد در شب هنگام با تاکسی بی‌سیم شده‌اند و در پایان هم نگرانی از تردد در مکان‌های خلوت و حاشیه‌ای را مطرح کرده‌اند.

در جمع‌بندی کلی بر اساس آزمون فریدمن این رتبه‌بندی تأیید و نشان می‌دهد که توزیع فراوانی‌ها نرمال است. آزمون T تک نمونه‌ای زیر هم با درجه آزادی ۷۱ و ضریب T ۲۳/۸۶ که بیشتر از T جدول (۱/۹۶) است، در سطح ۹۵٪ فرضیه فوق تأیید می‌گردد و نشان می‌دهد که طبق نظر پاسخگویان تاکسی بی‌سیم بانوان موجب افزایش احساس امنیت آن‌ها شده است.

جدول ۹. نتیجه آزمون T تک نمونه‌ای نقش تاکسی بی‌سیم در احساس امنیت جانی

تعداد نمونه	آزمون T	درجه آزادی	Sig	میانگین	حداقل	حداکثر
۷۲	۲۷/۸۳۷	۷۱	۰/۰۰۰	۲/۲۳	۲/۰۷	۲/۳۹

فرضیه دوم تحقیق به نقش تاکسی بی‌سیم بانوان بر احساس امنیت مالی مسافری می‌پرداخت که رتبه‌بندی فریدمن نشان داد که تاکسی بی‌سیم بانوان نگرانی مسافری را از به همراه داشتن اشیای گران‌قیمت کاهش داده و بعد از آن نگرانی از دریافت کرایه زیاد را کاهش داده است. آزمون فریدمن و T در جداول زیر تأیید کننده فرضیه فوق است.

جدول ۱۰. نتیجه آزمون فریدمن احساس امنیت مالی تاکسی بی‌سیم بانوان

تعداد نمونه	χ^2	درجه آزادی	Sig
۷۲	۰/۷۵۳	۱	۰/۰۰۰

جدول ۱۱: نتیجه آزمون T تک نمونه‌ای نقش تاکسی بی‌سیم در احساس امنیت مالی

تعداد نمونه	آزمون T	درجه آزادی	Sig	میانگین	حداقل	حداکثر
۷۲	۱۸/۶۱۰	۷۱	۰/۰۰۰	۱/۶۵	۱/۴۷	۱/۸۲

بر اساس جداول فوق با ضریب T ۱۸/۶ که بزرگتر از T جدول است، با درجه آزادی ۷۱، رابطه بین استفاده از تاکسی بی‌سیم بانوان با احساس امنیت زنان مسافر آن با ۹۵٪ اطمینان تأیید می‌گردد. فرضیه سوم تحقیق که مربوط به رابطه تاکسی بی‌سیم بانوان با افزایش احساس امنیت زنان مسافر بود، با آزمون فریدمن و T محاسبه شد که نتایج نشان داد زنان مسافر در این تاکسی‌ها احساس آرامش و امنیت دارند. همچنین با صحبت کردن با راننده زن، احساس تنهایی نمی‌کنند. نتایج آزمون‌ها هم در جداول زیر آورده شده است:

جدول ۱۲. نتیجه آزمون فریدمن احساس امنیت عاطفی تاکسی بی سیم بانوان

تعداد نمونه	χ^2	درجه آزادی	Sig
۷۲	۰/۶۷۷	۱	۰/۰۰۰

جدول ۱۳: نتیجه آزمون T تک نمونه‌ای نقش تاکسی بی سیم در احساس امنیت عاطفی

تعداد نمونه	آزمون T	درجه آزادی	Sig	میانگین	حداقل	حداکثر
۷۲	۲۹/۵۶۲	۷۱	۰/۰۰۰	۲/۳۶	۲/۲۰	۲/۵۲

بر اساس آزمون T با درجه آزادی ۷۱ و ضریب ۲۹/۵۶ که بیشتر از T جدول است، می توان گفت تاکسی بی سیم بانوان به احتمال ۹۵٪ اطمینان باعث افزایش احساس امنیت در بین پاسخگویان می شود و بنابراین فرضیه سوم هم تأیید می شود.

فرضیه آخر تحقیق مربوط به نقش تاکسی بی سیم بانوان در افزایش رضایتمندی مسافری زن بود که ضریب تأثیر هر یک از گزینه ها در احساس رضایت زنان مسافر در جدول ۱۴ آورده شده است.

جدول ۱۴. رتبه بندی فریدمن احساس امنیت عاطفی پاسخگویان در تاکسی بی سیم بانوان

میزان تأثیر	مقوله
۲/۸۰	میزان رضایت کلی از رانندگان زن تاکسی بی سیم
۲/۵۴	برخورد مؤدبانه و صحیح راننده با مسافران
۲/۵۰	میزان رعایت قوانین و مقررات توسط راننده
۲/۱۶	میزان آشنایی راننده با مسیرهای تردد

جدول ۱۵. نتیجه آزمون فریدمن احساس امنیت عاطفی تاکسی بی سیم بانوان

تعداد نمونه	χ^2	درجه آزادی	Sig
۷۲	۱۷/۷۶۰	۳	۰/۰۰۰

جدول ۱۶. نتیجه آزمون T تک نمونه‌ای نقش تاکسی بی‌سیم در احساس امنیت عاطفی

تعداد نمونه	آزمون T	درجه آزادی	Sig	میانگین	حداقل	حداکثر
۷۲	۲۵/۷۷۸	۷۱	۰/۰۰۰	۳/۷۶	۳/۴۷	۴/۰۵

بیشترین رضایت مسافری از برخورد مؤدبانه و صحیح رانندگان زن با ضریب تأثیر ۲/۵۴ است. بعد از آن رضایت از رعایت قوانین و مقررات توسط این رانندگان و در نهایت رضایت از آشنایی زنان راننده با مسیرهای تردد می‌باشد. آزمون فریدمن با درجه آزادی ۲ و سطح اطمینان ۹۵٪ و آزمون T با ضریب ۲۵/۷۷ و درجه آزادی ۷۱ نشانگر تأیید فرضیه فوق با ۹۵٪ اطمینان در بین پاسخگویان می‌باشد. در کل چهار فرضیه مطرح شده در تحقیق تأیید گردیدند.

بحث و نتیجه‌گیری

در کل افزایش احساس امنیت یکی از وظایف مهم مسئولین است و هر سازمان و نهادی در حد خود باید در این زمینه تلاش نماید. نیروی انتظامی هم یک بخش از این مسئولیت را به عهده دارند و شاید عملکرد سایر سازمان‌ها در افزایش احساس امنیت بسی مهم‌تر و کارآمدتر باشد. از جمله این فعالیت‌ها اقدام سازمان تاکسیرانی در راه اندازی تاکسی بی‌سیم بانوان بوده است.

زنان به لحاظ ویژگی‌های جسمی و روحی خاصی که دارند، معمولاً نسبت به مردان از احساس امنیت کمتری برخوردارند و چنانچه تحقیق دکتر نویدنیا هم نشان می‌دهد، احساس امنیت جانی زنان کمتر از مردان است و زنان با مخاطرات جانی بیشتری نسبت به زنان مواجه هستند (نویدنیا، ۱۳۸۶، ص ۷۲). تحقیق صورت گرفته در خصوص دانش‌آموزان دختر دبیرستانی شهر تهران هم تأیید کننده این موضوع است و می‌توان گفت در کل احساس امنیت زنان کمتر از مردان است (چوپانی رستمی و مدبر، ۱۳۸۶). تحقیق شایگان (۱۳۹۰) در خصوص مقایسه احساس امنیت زنان و مردان در شهر ری هم تأیید کننده این نظر بود. از طرفی احساس امنیت زنان خیلی مهم است؛ زیرا با توجه به نقش مادری زنان، اگر این احساس را نداشته باشند، اولاً در تربیت فرزندان دچار مشکل می‌شوند، در ثانی احساس ناامنی را به فرزندان هم منتقل می‌کنند؛ لذا مسئولین باید با بهره‌گیری از روش‌های متعدد به افزایش احساس امنیت زنان اقدام نمایند. یکی از این روش‌ها افزایش امنیت تردد و بهره‌گیری از وسایل نقلیه است که احداث تاکسی بی‌سیم بانوان هم در این راستا بوده و نتایج این تحقیق نشان داد که پاسخگویان استفاده‌کننده از تاکسی بی‌سیم بانوان از جهت مالی، جانی و عاطفی احساس امنیت بیشتری دارند و از وجود چنین وسایل

نقلیه‌ای هم احساس رضایت دارند. در کل، نتایج این تحقیق نشانگر موفقیت این طرح در گسترش احساس امنیت زنان و تردد کم آسیب‌تر آنان در سطح شهر دارد. اگر سایر سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی هم متناسب با مسئولیت و وظیفه خود به گسترش احساس امنیت در جامعه کمک کنند هم مسئولیت و وظیفه نیروی انتظامی (که البته باید با برهم زندگان امنیت و کسانی که احساس ناامنی را گسترش می‌دهند برخورد کرد) کمتر می‌شود و می‌تواند به وظایف دیگر خود بپردازد، هم برقراری امنیت در جامعه راحت‌تر و پایدارتر می‌شود.

پیشنهادها: بر اساس نتایج تحقیق پیشنهادهای زیر به مسئولین مربوطه ارائه می‌گردد:

۱. به دلیل نقش مثبتی که تاکسی بی سیم بانوان در افزایش احساس امنیت جانی، مالی و عاطفی زنان داشت، پیشنهاد می‌شود که تعداد این تاکسی‌ها افزایش یابد؛
۲. آموزش مداوم رانندگان این تاکسی‌ها در برخورد بهتر با مسافریان؛
۳. کنترل بیشتر رانندگان در دریافت کرایه مصوب زیرا پاسخگویان از این بابت احساس نگرانی می‌کردند.

منابع

- افتخاری، اصغر؛ خواجه‌سروی، غلامرضا؛ امیدوار، احمد (۱۳۷۹). *مقالاتی پیرامون امنیت ملی و نقش نیروی انتظامی*. تهران: سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی، دفتر سیاسی.
- الیاسی، محمدحسین (۱۳۸۶، بهار). بررسی رابطه احساس امنیت شهروندان تهرانی و منزلت اجتماعی پلیس. *اندیشه انتظامی، سال دوم، شماره ۱، ۲-۱۸*.
- بستو، رضا (۱۳۸۶). *بررسی نقش پلیس کوهستان در احساس امنیت شهروندان (گردشگران شمال شهر تهران)*. (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه علوم انتظامی، دانشکده فرماندهی و ستاد (دافوس)، تهران.
- بیات، بهرام (۱۳۸۸). *جامعه‌شناسی احساس امنیت*. تهران: امیرکبیر.
- پورمؤذن، علی محمد (۱۳۸۳). *بررسی رابطه نقش اجتماعی و احساس امنیت خانواده‌ها*. (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه علوم انتظامی، دانشکده فرماندهی و ستاد (دافوس)، تهران.
- تاکسی بی سیم ایمن سیر (۱۳۸۶ الف). *تاکسی بی سیم بانوان* (شماره ۲) تهران: تاکسی بی سیم ایمن سیر.
- تاکسی بی سیم ایمن سیر (۱۳۸۶ ب). *ویژگی‌نامه تاکسی بی سیم بانوان* (شماره ۳). تهران: تاکسی بی سیم ایمن سیر.
- ترنر، جانانان (۱۳۷۳). *ساخت نظریه‌های جامعه‌شناسی (عبدالعلی لهستانی زاده، مترجم)*. شیراز: نوید شیراز. بازیابی از

http://opac.nlai.ir/opac_prod/bibliographic/537715

- جوپانی رستمی؛ مدبر، لیلیا (۱۳۸۶). پلیس زن و خانواده.... *فصلنامه پلیس زن*، شماره ۴.
- رجبی پور، محمود (۱۳۸۴). *درآمدی بر عوامل مؤثر بر احساس امنیت، کنکاشی بر جنبه‌های مختلف*. در جمعی از نویسندگان. امنیت عمومی و پلیس (مجموعه مقالات). تهران: دانشگاه علوم انتظامی.
- شایگان، فریبا (۱۳۹۰). نقش اتباع بیگانه در احساس امنیت. *فصلنامه پلیس زن*، (در حال چاپ).
- شعاری نژاد، علی اکبر (۱۳۷۴). *روان‌شناسی رشد*. تهران: اطلاعات.

- غفاری، مسعود (۱۳۷۶). *بنیاد شناسی رفتار*. تهران: سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، مرکز آموزشی و پژوهشی. بازیابی از http://opac.nlai.ir/opac_prod/bibliographic/497807
- کرامتی، محمدرضا (۱۳۸۴). *الگوهای برتر تدریس: یادگیری مشارکتی، یادگیری از طریق هم‌یاری*. مشهد: نشر فراانگیزش.
- گیدنز، آنتونی (۱۳۷۷). *پیامدهای مدرنیته (محسن ثلاثی، مترجم)*. تهران: نشر مرکز.
- معاونت اجتماعی ناجا (۱۳۸۵). *بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان کشور*. تهران: معاونت اجتماعی ناجا.
- نجیبی، مریم [بی تا]. *شناسایی مشکلات امنیتی - اجتماعی زنان در روابط شهری، مطالعه موردی شهر تهران*. تهران: دفتر امور بانوان وزارت کشور.
- نویدنیاء، منیژه (۱۳۸۶). *نقش پلیس زن در امنیت عمومی*. فصلنامه پلیس زن، سال اول، شماره دوم.
- وائقی، قاسم (۱۳۸۰). *تدابیر و سیره عملی امام علی (ع) در تأمین امنیت اجتماعی*. تهران: تهران: مرکز تحقیقات و پژوهشها، معاونت پژوهشی.